

Bài 18

TỈA CÀNH TẠO TÁN CHO CA CAO THỜI KỲ KINH DOANH

Phần III- cây trên 30 tháng tuổi

Kiến thức cơ bản

VÙNG TIỀM NĂNG CHO TRÁI

1. VÌ SAO CẦN PHẢI TỈA CÀNH TẠO TÁN (TCTT)

CHO CA CAO THỜI KỲ KINH DOANH? _____

Thời kỳ kinh doanh cây cao cao cũng luôn cần được TCTT để:

- Tạo lồng cây thông thoáng, hạn chế sâu bệnh.
- Dễ dàng đi lại chăm sóc và thu hoạch.
- Hạn chế cạnh tranh của cành vô hiệu.
- Tập trung nuôi thân, cành chính, nuôi trái.
- Tránh sự lây nhiễm của mầm bệnh.

2. VƯỜN CÂY CA CAO TRƯỞNG THÀNH NHƯ THẾ NÀO

ĐƯỢC CHO LÀ TỈA CÀNH TẠO TÁN TỐT? _____

Vườn cây cao cao trưởng thành được cho là TCTT tốt khi toàn bộ các cây trong vườn:

- Đều có khoảng cách từ mặt đất đến vị trí cành cấp I đầu tiên ít nhất 50 cm.
- Trên cây có 4-5 cành cấp I, có nhiều cành cấp 2, 3.
- Có chiều cao tán cây không vượt quá 3,5 m.

- Các cành phát triển đều và phân bố khắp các hướng.
- Trên cành cấp I từ trong ra ngoài khoảng 50 cm không có cành cấp II, khoảng cách này có thể đến 1m trong trường hợp cây có độ lớn ổn định.
- Không có sự hiện diện của cành hư, khô, dị dạng, không có nhiều cành tăm đan xen
- Ánh nắng chiếu xuống mặt đất trong tán khoảng 75% (đốm nắng phân bố đều).
- Không có lỗ hổng lớn trong tán cây nhưng cũng không để tán lá quá dày.

3. KỸ THUẬT TỈA CÀNH, TẠO TÁN CA CAO THỜI KỲ KINH DOANH

- Thời điểm tỉa:
Nên tỉa 1 trong 2 thời điểm chính trong năm: sau thu hoạch vụ chính hoặc cuối mùa khô đầu mùa mưa.
- Các loại cành cần tỉa:
 - Cành mọc trong vùng tiềm năng cho trái (trên cành cấp 1 từ khoảng 50 cm đến 1,5m trở vào thân).
 - Cành chết, cành dị dạng & cành khô, hư do sâu bệnh.
 - Cành bên trong lồng tán có hướng phát triển xuống đất.
 - Cành đan xen nhau.
 - Cành có chiều cao quá giới hạn 3-3,5 m. Đối với các cành tốt, chỉ cắt bỏ phần vượt, không cắt hết cả cành.
 - Các cành cây che bóng lẫn áp không gian & và che khuất ánh nắng cho ca cao.
- Điều chỉnh bóng che: tỉa dần cây che bóng có giá trị kinh tế thấp khi cây ca cao lớn bằng cách:
 - Lột vỏ cây hạn chế phát triển.
 - Tỉa bớt nhánh sau đó đốn bỏ các cây đó từ từ.

4. CÁC BƯỚC THỰC HIỆN TỈA CÀNH TẠO TÁN

- Quan sát tổng thể: Đánh giá tán cây, nguyên nhân lệch tán, xác định yêu cầu cần tỉa (kể cả cây che bóng).
- Tỉa các cành nhỏ trong vùng cho trái.
- Xác định các cành cấp 1, cấp 2 cần tỉa.
- Tỉa các cành tăm, cành khô của tán lá.
- Lùi ra bên ngoài quan sát kiểm tra để điều chỉnh.
- Tỉa ngọn cành vượt trội nhau về chiều cao và cành vượt quá 3,5m.
- Tỉa điều chỉnh bóng che (nếu có).

5. MỘT SỐ LƯU Ý KHITỈA

- Không tỉa một lần mà tỉa nhiều lần sao cho tán lá đảm bảo che được phần thân và cành để không bị nắng chiếu trực tiếp.
- Khi tỉa kết hợp tỉa cành khô, lá già vàng, trái khô sinh lý.
- Không tỉa cành bệnh cùng lúc với việc tỉa tạo tán (tránh lây nhiễm).
- Nên cắt cành sát vào thân chính, tránh việc chừa ra một đoạn cành khiến kích thích chồi mới mọc ra từ đoạn cành còn chừa lại gây tốn thêm công tỉa.
- Đối với cành tốt, vươn dài hơn 3-3,5m chỉ tỉa phần vượt giới hạn này.
- Vùng thiếu nước không nên tỉa trong mùa khô.
- Kết hợp bón phân, tưới nước (cây thiếu dinh dưỡng), điều chỉnh bóng che phù hợp.
- Đối với vùng có gió mạnh, cần giữ lại các cành bên ngoài tán lá sao cho có khả năng che được vùng thân chính mang trái, bằng cách:
 - Không tỉa phần ngọn cành phía ngoài tán, kể cả phần ngọn mọc hướng xuống dưới đất.
 - Tỉa vừa phải các cành tăm trong tán lá.

Kế hoạch bài giảng

1. THÔNG TIN CHUNG

1. Mục tiêu:

Sau khi học bài này HV biết được:

- Hiểu được tầm quan trọng và mục đích của việc tỉa cành tạo tán.
- Xác định được thời điểm, và mức độ tỉa.
- Thực hành tỉa đúng kỹ thuật.
- Áp dụng được tại vườn nhà.

2. Địa điểm tập huấn:

Nhà nông dân có vườn ca cao trên 30 tháng tuổi.

3. Dụng cụ tập huấn:

- Kéo cắt cành 05 cái.
- Cưa tỉa cành (nếu có).
- Hình vẽ cây ca cao được tỉa cành tạo tán chuẩn trên giấy A1.
- Tài liệu: Kiến thức cơ bản, bảng lật, kế hoạch bài giảng.

4. Thời lượng: 175 phút.

1. CÁC BƯỚC TIẾN HÀNH TẬP HUẤN

STT	HOẠT ĐỘNG	CÁC BƯỚC THỰC HIỆN
10 phút	1. Giới thiệu bài	Trình bày : <ul style="list-style-type: none"> • THV dẫn nhập bài sau đó nêu mục tiêu và nội dung chính
10 phút	2. Nêu dạng hình cây cao chuẩn (kiến thức đã học)	Hỏi đáp: <u>Câu hỏi</u> <i>Cây cao có dạng hình như thế nào được xem là đạt chuẩn?</i> <ul style="list-style-type: none"> • THV vẽ hình cây cao theo trả lời của HV • Giải thích qua hình mẫu vẽ sẵn (hình 1)
15 phút	3. Các cành cần tỉa	Thảo luận chung: <u>Câu hỏi :</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tại sao phải tỉa cành cho cao cao? 2. Những cành nào phải tỉa? <ul style="list-style-type: none"> • THV hướng dẫn thảo luận và trình bày nội dung: tại sao phải tỉa cành, và những cành phải tỉa
	4. Thời điểm tỉa, cách tỉa, các bước thực hiện	Giải thích: <ul style="list-style-type: none"> • THV nêu và giải thích tại sao không tỉa vào thời điểm nắng hạn và tỉa như thế nào đúng cách? • Nêu các bước tiến hành tỉa
50 phút	5. Hướng dẫn HV tỉa cành tạo tán cao tại vườn	Làm mẫu: 15 phút <ul style="list-style-type: none"> • Tỉa mẫu 2-3 cây có các trường hợp khác nhau.
		Thực hành: Chia nhóm nhỏ, phát dụng cụ, phân khu vực thực hành <ul style="list-style-type: none"> • Nêu yêu cầu: <ul style="list-style-type: none"> - Mỗi nhóm tỉa 3 cây có các trường hợp khác nhau - Thời gian: 30 phút
15 phút	6. Giải lao	
45 phút	7. Kiểm kết quả thực hành	Báo cáo: <ul style="list-style-type: none"> • Mỗi nhóm báo cáo • Các nhóm khác góp ý, thảo luận, thống nhất • THV nhận xét

10 phút	8. Một số lưu ý khi tỉa cành tạo tán	Diễn giải:
20 phút	9. Củng cố bài và đánh giá buổi tập huấn	Diễn giải: <ul style="list-style-type: none"> • THV đánh giá buổi học dựa vào kết quả phản hồi của HV qua các câu hỏi sau: <ol style="list-style-type: none"> 1. Tại sao cây cao cần được tỉa cành và tạo tán? 2. Giai đoạn kinh doanh cần tỉa bỏ những cành nào? 3. Ở vùng có gió mạnh cần lưu ý gì khi tỉa? 4. Trong năm nên chọn thời điểm nào để tỉa chính? Tại sao chọn thời điểm đó? • Kết thúc

